BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3—3

Nr. 617

Wilno, dnia 25 lutego 1932 r.

Treść numeru:

----00§00----

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

K r o n i k a .

R a d j o k o w i e ń s k i e o W i l n i e ./Dn.23.II.1932 r."Ujarzmione Wilno". Prel.p.Uždavinys./.W związku z projektem zorganizowania w dn.26-go września "walnego marszu na Wilno", pisze jeden z korespondentów radja, że zorganizowanie "wymarszu na Wilno", a raczej marszu do Jewja, byłoby rzeczą nieprodukcyjną. Z jednej bowiem strony linja administracyjna nie powinna dla Litwinów stać się jakimś "murem płaczu", lecz przeciwnie objektem niesłabnącej energji i ekspansji narodowej; z drugiej zaś Jewje są małą, leżącą na uboczu mieściną, skutkiem czego przewiezienie i zaprowjantowanie wielkiej ilości ludzi byłoby rzeczą b.kosztowną. Wreszcie sierpień, jest miesiącem pracy, to też organizowanie podobnej imprezy oderwałoby ludzi od pracy. A więc zamiast "marszu na Wilno" należałoby raczej ustalić"Dzień Siły Wileńskiej". W dniu tym trzebaby organizować różne odczyty, widowiska i imprezy, któreby spotęgowały ideę wyzwolenia Wilna. Pozatem w dniu tym każde miasto, miasteczko i wieś winneby nabyć chociaż jeden karabin, któryby w odpowiedniej chwili posłużył do wymierzenia kary łupieżcom - Polakom. "Agenci warszawscy głoszą przez radjo wileńskie, iż Związek Wyzwolenia Wilna: jest sztucznym tworem tautininków i zwolenników Smetony. Jest to bezczelne kłamstwo, gdyż cały naród litewski bez względu na poglądy polityczne i przynależność partyjną zajął w sprawie wileńskiej zgodne stanowisko. Na zakończenie p.Uždavinys wraz z innym prelegentem odczytał rymowany paszkwil przeciwko Polakom. Fabułą paszkwilu jest rozmowa Polaka wileńskiego i Litwina, którzy się spotkali w górach ponarskich. Litwin wyrzuca Polakowi, iż jest on łupieżcą i ciemiężycielem, który pogwałcił umowę suwalską i zagarnął Wilno, zaś Polak, mówiąc po litewsku wstawia polskie zwroty /"proszę Pana"/, ciągle się obraża, krzyczy i tłumaczy, iż Wilno zagarnęli buntownicy. Rozmowa kończy się w ten sposób, iż Litwin powiada:"przyjdziemy do Wilna, nikogo nie będziemy wieszać ani mordować, lecz spokojnie i uczciwie pracować". Na to Polak:"jak tak to inna sprawa. Nam samym obrzydła już Warszawa. Jeśli nie będziecie nas wieszać i mordować, my wygnamy warszawiaków,a wy przychodźcie i będziemy razem pracować".

/dn.23.II.prel.A.Rondomański/. Niedawno niejaki Antoni Gožutis przetłumaczył na język lit.i wygłosił przez radjo wileńskie poroniony odczyt niejakiego Wielhorskiego na temat "Skąd powstali Litwini". W odczycie swym p.Wielhorski mierzy Litwinów na centymetry, waży ich i stwierdza, iż Litwini nie posiadają nawet swojego własnego języka, gdyż mowa litewska wywodzi się z dawnego djalektu hinduskiego. Wychodzi więc na to, że biedni Litwini nie posiadają własnego języka, własnej rasy i są jakimś konglomeratem narodowym, lecz zaprawdę stokroć biedniejszym jest ten student, który musi tłumaczyć i wygłaszać podobne "bajdy".. Pan Wielhorski w odczycie swym posługiwał się przestarzałemi źródłami niemieckimi, które całkiem straciły na aktualności. O ile jednak chodzi o naród polski, istnieją prace o wiele nowsze i w dodatku prace polskie, z których wynika, że Polacy mają przeróżne wady.

"L i e t u v o s A i d a s" a o g r a n i c z e n i a c e l n e z a g r a n i c ą ."Lietuvos Aidas" w Nr.43 rozpatruje sprawę ograniczeń celnych i kontroli nad handlem, wprowadzonych zagranicą,w pierwszym rzędzie w Łotwie i w Niemczech. "Lietuvos Aidas" dochodzi do wniosku,że tego rodzaju polityka stwarza sporo trudności. Tak np.polityka gospodarcza Łotwy odbija się na interesach Litwy. W jeszcze większym stopniu odczuwa Litwa posunięcie gospodarcze rządu niemieckiego, tak, że zgóry można przewidzieć, iż szereg kupców litewskich będzie zmuszonych do zerwania z Niemcami stosunków handlowych.

"Lietuvos Aidas" konstatuje wreszcie, że litewski Bank Emisyjny, nawet w ciężkich pod względem gospodarczym chwilach nie stosuje środków policyjnych, praktykowanych w Łotwie czy Niemczech.

P r z e m ó w i e n i e m i n.Z a u n i u s a n a k o n f e r e n c j i r o z b r o j e n i o w e j ."Lietuvos Aidas" /Nr.43/ zamieszcza tekst przemówienia min.Zauniusa na konferencji rozbrojeniowej. Tekst ten podajemy poniżej w streszczeniu:

W dziejach swych naród litewski mógł zarejestrować

momenty zwycięstw i momenty klęsk. Naród litewski gorąco wita konferencję rozbrojeniową i pragnie powodzenia jej prac. Zbrojenia litewskie mało ważą na szalach ogólnych zbrojeń, nie stanowiąc żadnego niebezpieczeństwa dla pokoju. Mimo wszystko Litwa gotowa jest te zbrojenia ograniczyć w miarę postępu organizacji pokoju. Ograniczenie zbrojeń winno się dokonać przy jednoczesnem wzmocnieniu legalnego ustroju,na którymby się opierać winne stosunki międzynarodowe. Nie wystarcza rozbrojenia fizycznego. Zachodzi jeszcze potrzeba szanowania traktatów i prawa międzynarodowego. Winna być wzmożona szybkość działania organów międzynarodowych, w pierwszym rzędzie Rady L.N. Zatargi międzynarodowe winny być uregulowane. Dotyczy to nietylko zatargów, które mogą mieć miejsce, lecz i zatargów, które już były i które już od pewnego czasu zatruwają stosunki między niektóremi narodami. Litwa, będąc sama ofiarą polityki faktów dokonanych, będzie pozdrawiać wysiłki, czynione w kierunku uniemożliwienia powtórzenia się znanych powszechnie wypadków, które dotychczas jeszcze zwracają na siebie uwagę instytucyj międzynarodowych, zwłaszcza w celu zmuszenia państwa, które popełniło przestępstwo międzynarodowe do naprawienia krzywdy, wyrządzonej dzięki przewadze orężnej państwu ofierze agresji.

Do podniesienia międzynarodowego poziomu moralnego przyczynić się również mogą metody naukowo-wychowawcze w szkołach oraz prasa.

N i e p r z y c h y l n e g ł o s y p r a s y n i e m i e c k i e j o w y s t ę p i e m u z y k ó w l i t e w s k i c h w B e r l i n i e . Jak podaje "Lietuvos Aidas" /Nr.43/,niemiecki "Lokalanzeiger" zamieścił zjadliwe sprawozdanie z koncertu,jaki się niedawno odbył w Berlinie z udziałem muzyków litewskich Dvarionasa i Matulajtisa. Szydercze uwagi "Lokalanzeiger" o muzykach litewskich tłumaczą się wypadkami kłajpedzkimi.

W związku z powyższem "Lietuvos Aidas" stwierdza, że dotychczas Litwini uważali Niemców, jeżeli nie za Kulturtregerów, to w każdym razie za naród o kulturze zachodniej. Ostatnie wypadki w Berlinie i Tylży oraz bezczelne wybryki prasy niemieckiej każą powątpiewać o kulturze niemieckiej. Niemcy mogliby się uczyć gościnności i kultury od narodów, które zwykli nazywać"narodami azjatyckiemi."

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

K r o n i k a .

R e o r g a n i z a c j a l i t e w s k i e g o C z e r w o n e g o K r z y ż a .Jak podają "Lietuvos Žinios"/Nr.43/ Gabinet Ministrów ogłosi w tych dniach ustawą o gruntownej reorganizacji lit.Czerwonego Krzyża. Ustawa przewiduje m.in.iż Czerwonemu Krzyżowi nie będzie się już dawało zezwoleń na urządzanie loteryj.

L i c z b a k s i ę ż y i z a k o n n i k ó w n a L i t w i e . Jak podają "Lietuvos Žinios" /Nr.43/, ukazała się w tych dniach na Litwie wydana przez Episkopat litewski książka, zawierająca cyfrowe dane o duchowieństwie litewskiem. Z danych tych wynika, że na Litwie jest: 5 prałatów kapitulnych, 6 kanoników, 9 kanoników honorowych, 11 cenzorów. Księża według djecezyj dzielą się jak następuje: djecezja kowieńska 258, telszewska, 229, kłajpedzka 6, poniewieska 277, wyłkowyska 196, koszedarska 65. Ogółem 1.031 księży, za wyjątkiem pracowników kapituł, profesorów seminarjów duchownych i t.p., których liczba wynosi również kilkadziesiąt osób. Kleryków jest ogółem 450 /w Kownie wraz z wydz.teolog.-filozoficznym 262, w Telszach 112,Wyłkowyszkach 76/.

Liczba zakonników: minoryci 38 w Kretyndze i 23 w Kownie. Ogółem 61. SS.benedyktynek 28, kazimierzanek 27, kandydatek 15, uczenic kazimierzanek 21. Kongeregacja św.Katarzyny 29, zakon św. Stanisława 40 i t.d. Ogółem 581 zakonników. Księży, zakonników i kleryków ogółem 2.062.

O b c h ó d r o c z n i c y n i e p o d l e g ł o ś c i e s t o ń s k i e j n a L i t w i e . Jak podają "Lietuvos Žinios" /Nr.43/, towarzystwo litewsko-estońskie z Janem Wilejszysem, jako prezesem na czele zorganizowało obchód rocznicy niepodległości estońskiej

przypadający w dn.24 b.m.

N o w i d o k t o r z y h o n o r i s c a u s a u n i w e r s y t e t u k o w i e ń s k i e g o .Jak podaje "Dzień Kowieński" /Nr.42/, wydział humanistyki uniwersytetu W.W. w związku z jubileuszem 10-lecia tej uczelni udzielił stopień doktora honoris causa nast. osobom: prof.J.Majronisowi-Macziulisowi, prof.A.Dąbrowskiemu-Jaksztasowi, posłowi Litwy w ZSRR p.J.Bałtruszajtisowi, prof.uniwersytetu łotewskiego w Rydze J.Endzelinowi i znanemu historykowi rosyjskiemu prof.M.Lubawskiemu.

O b c h ó d 16 - e g o l u t e g o z a g r a n i c ą .Jak podaje "Lietuvos Aidas" /Nr.43/, w Sztokholmie, Medjolanie, w Mitawie, Rzymie i t.d. odbyły się uroczyste obchody, zorganizowane przez kolonje litewskie lub placówki dyplomatyczne.

S p r a w a ś w i ę t a p i e ś n i .Jak podaje "Lietuvos Aidas" /Nr.43/,wysuwa się obecnie w prasie litewskiej sprawę zorganizowania w 1933 r."święta pieśni".

N o w i o f i c e r o w i e i n ż y n i e r j i .Jak podaje "Lietuvos Aidas" /Nr.43/, 21 b.m.ukończyli kursa inżynierskie następujący oficerowie: kapitanowie:Gebfner, Skibarka, Baublauskas,I.Wajczius; porucznicy: Juospajtis, Garalis, Szważas, Szakenas, Sakelauskas, Szernas, Gawelis, Petrujtis, Petrulis, Meszkauskas, Kantromawiczius i Jonawiczius; podporucznicy: Abrajtis; ogółem 17 oficerów.

Z j a z d Z w i ą z k u W y z w . W i l n a o k r ę g u k o w i e ń s k i e g o .Jak podaje "Lietuvos Aidas" /Nr.43/,21 b.m.odbył się w Kownie zjazd Związku Wyzw.Wilna okręgu kowieńskiego z udziałem 31 przedstawicieli. Na porządku dziennym była sprawa rozdawania paszportów wileńskich oraz kolportażu "Musų Vilnius". W kwietniu ma być zorganizowany "wieczór wileński".

N o w e p i s m o r o s y j s k i e n a L i t w i e . Jak podaje "Lietuvos Aidas" /Nr.43/, ukazały się w Kownie 2 numery nowego tygodnika w jęz.rosyjskim p.t."Litowskij Kurjer". Redaktorem pisma jest poeta Eugenjusz Szklar. Pismo jest poświęcone zarówno polityce, ekonomice, jak też literaturze i kronice.

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

K r o n i k a .

"R i g a s c h e R u n d s c h a u" o s y t u a c j i w K ł a j p e d z i e .Jak podaje "Rig.Rundschau" /Nr.42/, sytuacja w Kłajpedzie uległa pewnemu odprężeniu. Tem niemniej w Kłajpedzie się liczą z tem, iż obecnie obalony będzie drugi filar autonomji- Sejmik. Wątpi się przy tem bardzo czy dojdzie do ponownych wyborów,gdyby zaś nawet do wyborów doszło,odbyłyby się one pod terorem władz litewskich i nie dałyby obrazu prawdziwej woli ludności

D a l s z e z a b i e g i n i e m i e c k i e w s p r a w i e k ł a j p e d z k i e j .Jak podaje "Lietuvos Aidas" /Nr.43/,prasa niemiecka donosi, że rząd niemiecki zabiega u państw, które podpisały konwencję kłajpedzką, by sprawa kłajpedzka przekazana była Trybunałowi Międzynarodowemu.

N o w e p r o w o k a c j e n i e m i e c k i e w z g l ę d e m L i t w y .Jak podaje "Lietuvos Aidas" /Nr.43/, prawicowa prasa niemiecka znowu zamieszcza prowokacyjne wycieczki pod adresem Litwy. Organ socjalistów narodowych "Angriff" powtarza stara piosenkę o niewdzięcznej Litwie, która uzyskała niepodległość dzięki sukcesowi niemieckiemu w wojnie światowej /sic/,oraz zachęca wszystkich litewskich konsulów honorowych w Niemczech do zrzeczenia się swych obowiązków. Orag hitlerowców "Tag" pisze, że żołnierze litewscy w Kłajpedzie otrzymali cywilne ubranie i oręż i że w najbliższym czasie oczekuje się takiego samego puczu, co w 1923 r.

127